

22 NİSAN 2020

TÜSEDAD ÜYE TOPLANTISI –BİLGİ NOTU

Tüm Süt Et ve Damızlık Sığır Yetiştiricileri Derneği tarafından 22 Nisan 2020 tarihinde süt besi ve yem sektöründeki gelişmeleri ele almak amacıyla dijital ortam üzerinden bir toplantı düzenlenmiştir.

Başkanlığını TÜSEDAD Yönetim Kurulu Başkanı Sencer Solakoğlu'nun moderatörlüğünü Yönetim Kurulu Üyesi M.Yaşar Özekenci'nin üstlendiği toplantıya Dernek üyelerimizin temsilcilerinden yaklaşık 45 kişi katıldı.

Toplantının açılışında konuşan Y.K. Başkanı Sencer Solakoğlu, son dönemdeki güncel gelişmelere dikkat çekerek çiğ süt fiyatları ile ilgili özellikle İç Anadolu Bölgesinde sıkıntılar görüldüğünü, dolar kurunun hızlı bir şekilde yükselmesi dolayısı ile yem fiyatlarının da arttığını ve bu durumun ülkemiz süt üreticilerinin maliyetlerini daha da artırdığını ifade etti.

Solakoğlu, Derneğin çalışmalarından da kısaca bahsederek, Derneğin ortağı olduğu TÜSEDAD Veteriner Teşhis ve Analiz Laboratuvarı ve Dernek İktisadi İşletmesi bünyesindeki Pazaryeri web portalının çalışmalarına devam ettiğini, ancak bu projelerin daha iyi tanıtılması için üyelerin desteğine ihtiyaçları olduğunu belirtti.

Son dönemde fiyat artışları dolayısı ile toplantının ana konusunu oluşturan yem ve yem hammaddeleri fiyatlarına ilişkin olarak Yönetim Kurulu Üyesi Nihat Öztürk bir sunum yaptı. Türkiye'nin AB içerisinde karma yem üretiminde 1nci, Dünya'da ise 7nci sırada olduğunu belirten Öztürk, Türkiye'nin toplamda 26 milyon ton karma yem üretimi olduğunu bunun 1 milyon tonunu kendi yemini üreten işletmelerde üretildiğini belirtti.

Bu üretimin 14 milyon tonu büyükbaş ve küçükbaş yemi, 10 milyon tonu ise kanatlı yemi üretimidir. 2009-2019 yılları arasındaki fiyatlar analiz edildiğinde son yıllarda süt yemi ile besi yemi arasında bir makas oluşmaya başladı. Bu makasın oluşmasındaki neden süt yemindeki protein artışına gelen talep dolayısı ile proteinin bu yemlerde artması nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Yem ve yem hammaddeleri indeksine göre 2017 yılından sonra hammadde fiyatlarındaki artışın yem fiyatlarına tam olarak yansımadağı görülmektedir. Nitekim hammadde fiyatları son on yılda % 228 artış gösterirken yem fiyatları % 189 oranında artmıştır.

**TÜM
SÜT, ET ve
DAMIZLIK SIĞIR
YETİŞTİRİCİLERİ
DERNEĞİ**

Bu makasın oluşumunda 2017 yılından sonraki döviz hareketleri ve buna bağlı olarak yem fiyatlarındaki artış, yeni ve modernize yem fabrikalarının sayısındaki artış ve bununla birlikte gelen verimlilik artışı ve profesyonel yönetimin daha etkin olması rol almaktadır.

Ülkemizde özellikle yem ithalatına bağımlı olduğumuzun dile getirildiğini belirten Öztürk özellikle AB’de bu durumun farklı olmadığını hatta proteinde bizden daha bağımlı olduklarını, yemde protein ihtiyacının %60’ının ithalat ile karşılandığını belirtti.

Öztürk, ülkemizde hububat üretiminin son 20 yılda %16 oranında arttığını, verimdeki artışa rağmen tarım arazilerinin daraldığını, aynı sürede yağlı tohumlarda üretimin % 73 oranında, karma yem üretiminin ise % 312 oranında arttığını bu artışla birlikte yurtdışından ithal edilen yem hammaddesinin de artış gösterdiğini ifade etti. Öztürk, en çok ithal edilen ürünler protein ve nişasta kaynakları olduğunu belirtti.

Sunumun ardından yem sektörünün durumu ile ilgili yorum kısmına geçen Öztürk, bilindiği üzere son dönemde ABD’de petrol fiyatlarının çöktüğünü, benzine ethanol katılımının bu ülkede zorunlu olduğunu ve bu oranın % 12-13’lere kadar çıkabildiğini salgınla birlikte benzin kullanımının düşmesi sebebi ile ethanol fabrikalarının en az % 50’sinin kapandığını belirtti. Bu sebeple, yem hammaddesi ve mısır türevi olan DDGS fiyatlarının hızla artışa geçtiğini, yine aynı amaçla kullanılan soya küspesi fiyatlarını da tetiklediğini ifade etti. Dolayısı ile DDGS fiyatlarının ancak benzin tüketiminin artması ile düşeceğini yani 275 \$ seviyelerine ineceğini vurguladı.

Öztürk, işin nişasta ve protein olmak üzere iki boyutunun bulunduğunu ifade ederek, Türkiye’de öncelikle protein sorununun başladığını ve bu sorunun giderilmesi için ABD’den ithalatın sürdüğünü ifade etti. Dünyada devir stoklarının tarihin en yüksek seviyelerine çıktığını belirten Öztürk Dünya buğday devir stoklarının 288 milyon ton olduğunu bunun 148 milyon tonluk kısmının Çin’de bulunduğunu yine 297 milyon ton olan Dünya mısır stoklarının 200 milyon tonluk bölümünün Çin’de bulunduğunu, bu sebeple tarımsal üretimde küresel bir sıkıntı bulunmadığını sözlerine ekledi.

Öztürk, “Pandemi sonrasında küresel bazda gıdada yaklaşık %12 oranında bir tüketim azalması bekleniyor. Dünya devir stokları bu durumda rahatlıkla yeterlidir. Ancak Karadeniz Bölgesi ve AB’den kuraklığa bağlı verim düşüşü haberleri gelmektedir. Bu durumda yem hammaddelerinin fiyatlarındaki düşüşü bekleyeceğiz. Ben buğdaya arpa ve mısırdan daha yüksek oranda bir taban fiyat artışı verileceğini öngörüyorum. Benim şahsen çiftliklere önerim rasyonlarda soya yerine kanola küspesi kullanımına yer vermeleri yönündedir. Benim öngörüme göre eğer hasatlar öngörüldüğü gibi giderse yaklaşık 2 ay sonra gıdada tüketiminde yaşanacak daralma ile arpa, mısır, soya gibi ürünlerin fiyatları da düşecektir.

**TÜM
SÜT, ET ve
DAMIZLIK SIĞIR
YETİŞTİRİCİLERİ
DERNEĞİ**

Toplantı da söz alan Sencer Solakoğlu, Dünya genelinde süt fiyatlarının 35-36 € cent civarlarında bulunduğunu, ülkemizde ise otel, restoran gibi yerlerde ev dışı tüketimin azalması dolayısı ile özellikle bazı firmaların hazırlıksız yakalandığını dile getirdi. Solakoğlu özellikle küçük ve orta ölçekli üreticiler başta olmak üzere tüm çiftçiler için çıkış yolunun markalaşmadan geçtiğini, yerel marketlerde markalaşma yoluyla bir kalkan oluşturulduğunu, üreticilerin yem sorununu minimize edebilmek için TÜSEDAD olarak kendi rasyonumuzu kendimizin yapması gerektiğini ifade etti.

Nihat Öztürk konuya ilişkin yorumlarda bulunarak, Dünyada protein tüketiminin arttığını karbonhidrat tüketiminin ise azaldığını, ülkelerin gelir seviyesinin arttıkça protein artışı ile birlikte yem üretiminde arttığını ifade ederek kanatlı sektörde pandeminin etkisi ile üreticilerin kapasitelerini aşağıya doğru çektiğini örneğin Türkiye’de bu sene mangal dönemine girilemeden entegrelerin %10-20 oranlarında tavukları şoklamaya koyduklarını ifade etti. Ev dışı tüketimde özellikle açık büfe gibi uygulamaların israfı arttırdığını, evde tüketimde ise tam tersine israfın azaldığını belirterek gıda tüketiminde yaşanacak %12’lik daralmanın sebeplerinden birinin bu olduğunu vurguladı. Öztürk, kırmızı ette ithalatın kesilmesi halinde üretimin devam edebileceğini, sütte ise üreticinin primlerinin artan maliyetler sebebi ile eridiğini ifade etti.

Sencer Solakoğlu, Corona virüsün, özellikle net ihracatçı ülkeler ile net ithalatçı ülkeler arasında bir farklılık oluştuğunu, ihracatçı ülkelerin krizle karşılaştığında ürettikleri ürünleri satamadıkları için büyük bir zararla karşı karşıya kaldıklarını, ülkemizin net ithalatçı bir ülke olduğu için bu sürede üretimin kendine yeterli olabileceğini ifade etti. Dünyada süt fiyatlarında belirgin bir değişiklik olmadığını belirten Solakoğlu, 15 Nisan 2020 itibarı ile sütte fiyatların düşme göstermediğini belirtti. TÜSEDAD’ın üye üreticiler arasında dayanışmanın geliştirilmesi, irtibatın sağlanması ve sorunların çözüm noktası olarak Derneğin kilit önem taşıdığını ifade eden Solakoğlu, “Ben mevcut durumda tüm sütümü perakende olarak pazarlıyorum. Şu an sanayiye süt göndermiyorum. Bu dönemde fabrikalar olumsuz etkilenmiş olabilir ancak üreticiler olarak bizim krizi fırsata dönüştürmemiz mümkün” dedi.

TÜSEDAD Üyelerinden İmamoğlu Süt Çiftliği temsilcisi Mehmet Ali İmamoğlu, firmalarının günlük 6 ton çiğ süt üretimi olduğunu belirtti. İmamoğlu, Orta Anadolu’da en büyük sorunun yerel marketler yerine ulusal marketlerin kartel oluşturması olduğunu bu kartellerin kriz dönemlerinde etkili olarak fiyatları düşürdüğünü, süt fiyatında % 2-3 oranında bir azalma olduğunu ve üreticilerin primlerin düşmemesi için mücadele verdiğini ifade etti.

**TÜM
SÜT, ET ve
DAMIZLIK SIĞIR
YETİŞTİRİCİLERİ
DERNEĞİ**

İmamoğlu, markalaşma yoluna gidilmesi gerektiğini, kırmızı ette ithalatın üreticileri olumsuz etkilediğini, Marmara ve Ege Bölgesine olan uzaklık nedeniyle nakliye giderlerinin arttığını söyleyerek üreticilere yemde depolanabilecek yemi olanlar için bu yemi depolamalarını önerisinde bulundu. İmamoğlu yonca önümüzdeki dönemde sıkıntı yaşanabileceğini, özellikle Aksaray bölgesinden yoğun bir ihracatın olması sebebi ile üreticiler fazla beklemeden yonca alımlarını gerçekleştirmelerinin kendi yararlarına olacağını ifade etti.

Toplantıda söz alan TE-TA Teknik Tarım temsilcisi Sumer Tömek Bayındır, Kriz yönetiminde hızlı olunması gerektiğini, markalaşmanın önemli olduğunu ve işletmelerin kendi yemlerini kendilerinin üretmesinin gerekliliğini vurguladıktan sonra bu dönem içerisinde önerisini Bulgaristan'da yapılan bir eylem planını örnek vererek açıkladı. Bayındır, Bulgaristan'da bir ilde 3 adette fazla marketi olan bir firmanın sütü üreticiden alma zorunluluğu getirildiğini, süt ve süt ürünlerinin Bulgaristan'da üretilmiş ve % 90'ının taze süttten üretilmiş olması ve süt ödemelerinin 14 gün içerisinde üreticiye ödenme şartı getirildiğini belirtti.

Bayındır, "Et ve süt ürünlerinin değerini bulması için TÜSEDDAD böyle bir kampanya başlatmalıdır. Yerel ürünleri gözönüne çıkaran yerel mandıraların önemini ortaya koyalım" dedi.

TÜSEDDAD Üyesi SETKON Tarım Temsilcisi Serdar Gül, kısa vadede kurun %18 oranında arttığını, kurun yem fiyatlarının da arttığını, bunun maliyetlerde litre başına 40 kuruşluk bir artışa denk geldiğini, süt primlerine 5 kuruşluk bir zam yapılmasına rağmen maliyetler de 35 kuruşluk bir fark oluştuğunu ve sürdürülebilir üretim için bu farkın prim olarak üreticiye verilmesi gerektiğini ifade etti. Gül, kendi yaptığı hesaplara göre bu farkın süt üreticisine ödenmesi halinde ödenecek toplam tutarın 4-4,5 milyar TL civarında olacağını, Orta Anadolu'da çiğ süt fiyatlarının düşüşünün önüne geçilebilmesi için Devlet primlerinin artırılması yönünde Derneğin lobi yapması gerektiğini sözlerine ekledi.

TÜSEDDAD Üyesi Bestar Tarım temsilcisi Mehmet Baykan, Trakya bölgesinde yağışların istenilen seviyede olmadığını, bu nedenle mısır silajı üretiminin düşeceğini, mısır üretiminin artırılması gerektiğini ifade etti.

**TÜM
SÜT, ET ve
DAMIZLIK SIĞIR
YETİŞTİRİCİLERİ
DERNEĞİ**

TÜSEDAD Yönetim Kurulu Başkanı Sencer Solakoğlu söz alarak bu sene kuraklığın söz konusu olduğunu belirterek, kuraklıktan etkilenen üreticilere mısır sılağı yerine buğday sılağına geçmelerini, bu sılağın rasyonda mısır ve nişasta kaynakları ile takviye edilebileceğini ifade etti. Yonca ihracatı ile ilgili olarak Bakanlığın yurtdışı ihracatı yasaklamayı düşünmediğini belirten Solakoğlu, Dünya mısır fiyatlarında potansiyel bir düşüşün beklenildiği için çiftçilere kaba yem olarak tritikale, arpa otu gibi kaynaklara yönelmelerini önerdi.

Pazaryeri web Portalı Yöneticisi ve TÜSEDAD Üyesi Şems Hayvancılık Temsilcisi Serdar Sarı, pazaryeri web portalını öncelikle kendi işletmesi ve sonrasın küçük ölçekli üreticiler için düşündüğünü çünkü bu üreticilerin ürünün kalitesi ve fiyatını kontrol edemediklerini ve fiyat avantajı sağlayamadıklarını belirtti. Sarı, web portalını hayata geçirdikten sonra bu projenin Ziraat Bankası ve Petrol Ofisi gibi kurumlardan ilgi gördüğünü ancak üyelerin projeye olan ilgisinin artması gerektiğini ifade etti. Sarı, projenin daha da geliştirilebilmesi için üyelerin fikirlerine ihtiyaçları bulunduğunu sözlerine ekledi.

Toplantının Moderatörlüğünü yapan TÜSEDAD Yönetim Kurulu Üyesi M.Yaşar Özekenci'de bunun üzerine söz alarak sitenin daha yoğun kullanılması adına üyelerin bu projeye sahip çıkması gerektiğini ifade etti.

Daha sonra söz alan TÜSEDAD Y.K. Başkanı Sencer Solakoğlu, projenin yoğun emekler ve ciddi hayaller üzerine kurulduğunu ancak gelişmesi için sabırlı olunması gerektiğini vurguladı. Solakoğlu, "Projede yem hammaddeleri üzerine yoğunlaşıldı. Her çiftliğin finansa ulaşımı farklı, ben her şeyimin vadeli olarak alıyorum. Kredi faizlerinin yüksek olduğu dönemde sıkıntılar yaşanabiliyor.

Finansal olarak bu soruna bir çözüm bulmamız gerekiyor. Web portalının bir değişim yaratacağına inanıyorum. Bu kapsamda çözümlerle ödeme imkanı daha fazla olmalı. Biz TÜSEDAD olarak etkin olabilmek için aksiyon halinde olmalıyız. Bu nedenle üyelerimizden bu siteye daha fazla ilgi göstermelerini rica ediyorum" dedi.

Bunun üzerine söz alan Serdar Sarı, kendilerinin Sumer Tömek Bayındır ile dezenfektan ile ilgili bir TÜSEDAD markası üzerine çalışmalar yürüttüklerini ancak bunun üyelerin ilgisi ile geliştirilmesi gerektiğini ifade etti.

**TÜM
SÜT, ET ve
DAMIZLIK SIĞIR
YETİŞTİRİCİLERİ
DERNEĞİ**

Toplantıda Yönetim Kurulu Üyesi Nihat Öztürk, üreticilerin kendi yemini üretme konusu ile ilgili söz alarak kendi yemini üreten çiftliklerin kesif yemde maksimum % 10 daha ucuz üretebileceğini, bu marja ulaşabilmesi için çiftliklerinin 800- 1000 baş olması gerektiğini fabrikaların elinde çok çeşitli yem hammaddesi bulunduğunu, fabrikaların kendi aralarındaki yoğun rekabet sebebi ile kar marjlarının çok düşmesi ve bu nedenlerle, özellikle küçük ve orta ölçekli üreticilerin yem fabrikaları ile rekabet edemeyeceğini ifade etti.

Sencer Solakoğlu söz alarak, mukayesenin aynı kalemler arasında yapılmasının daha doğru olacağını, kendilerinin bu konuya fayda maliyet olarak baktıklarını, burada kendi rasyonunu yaparak daha kaliteli ve proteini yüksek yem rasyonu hazırlamanın mümkün olduğunu ve esas olanın aynı yem miktarı ile daha fazla süt üretebilmek olduğunu ifade etti.

Nihat Öztürk, “Yem hammaddelerinin fabrikalara fason olarak ürettirilmesi taraftarıyım. Çiftliklerde ne eksikse buna göre üretim yaptırılıp, bu ürünler üreticiler tarafından kullanılmalı” dedi.

Uluova Süt temsilcisi Mehmet Akif Hut, işletmelerinde 3.500 büyükbaş ve 1200 sağmal hayvan bulunduğunu belirterek, Pazaryeri projesi ile ilgili olarak Ziraat Bankasının desteğinin alınarak bu projenin daha ekonomik hale getirilebileceğini, markalaşmanın çok önemli olduğunu, Sumer Tömek Bayındır’ın bahsettiği Bulgaristan benzeri bir eylemin yapılabilmesi için TÜSEDAD’ın çalışma yürütmesinin olumlu olacağını, Bakanlığın da bu konularda adım atması gerektiğini ifade etti. Ayrıca yonca ihracatı ile ilgili olarak bu kadar ihracatın yapılıp yapılmadığı konusunda bilgi rica etti.

Hüseyin Özkan, Adana İlinde 200 başlık bir ari işletme olduklarını belirterek, TÜSEDAD’ tan üretimde verimliliği artıracak, rasyon, markalaşma gibi konularda çalışmalar yürütecek bir platform oluşturulması talebinde bulunduğunu ifade etti.

Aymes Hayvancılık Temsilcisi Tarkan Gani, yonca ihracatı ile ilgili olarak bunun önüne geçilmesi gerektiğini belirtti Gani, “Sütü sadece perakende olarak satarak marka mı olalım? Fabrikaya sütü kim satacak? Sütü ürün olarak nasıl geliştirebiliriz? Ukrayna’dan Türkiye’ye uygun fiyatlı yem getirebilirmiyiz?” diye sordu.

Bunun üzerine Sencer Solakoğlu sütte türev ürünlerin bambaşka birer alt sektör olduğunu vurgulayarak, “bunları kendimiz üretmek yerine fason olarak ürettirebilir ve bir marka haline getirebiliriz. Yerel süt ürünleri coğrafi işaretleme ile çok büyük potansiyel taşıyor” dedi.

**TÜM
SÜT, ET ve
DAMIZLIK SIĞIR
YETİŞTİRİCİLERİ
DERNEĞİ**

Yemle ilgili soru üzerine söz alan Nihat Öztürk, yonca ihracatının durdurulması ile ilgili olarak TÜRKİYEMBİR kanalı ile bir resmi yazı yazıldığını ancak olumlu bir cevap alınmadığını, yurtdışından yem getirilmesi fikri ile ilgili olarak ta TMO'nun 2.5 milyon ton gümrük vergisiz hububat ithalatı yetkisi verildiğini, bunun dışında yurtdışından getirilmesi istenildiğinde % 7,8 oranında bir gümrük vergisi uygulandığını bu şartlar altında yurtiçinde bulunan fabrikaların fiyatları ile rekabetlerinin mümkün olmadığını ifade etti. Öztürk sözlerine son vermeden önce pandemiden dolayı tüm dünya da olduğu gibi ülkemiz insanların da evlerinde izole olduklarını, bu süreyi etkin geçirebilmek adına önemli eserlerin özet haline getirildiği www.ozetkitap.com internet sitesini ziyaret etmelerini üyelere önerdi.

Toplantıda son olarak söz alan Serdar Sarı, kendilerinin düzenli, değişmeyen bir rasyon oluşturmak amacıyla olduklarını, bu kapsamda kendi hazırladığı rasyon programını isteyen üye üreticiler ile paylaşabileceğini ifade etti.

Toplantı Yönetim Kurulu Başkanı Sencer Solakoğlu ve Yönetim Kurulu Üyesi M. Yaşar Özekenci'nin kapanış konuşmaları ile sona erdi.